

članku. Ljudje, ki zapijejo svojo plačo, naj se uradno pretepejo. "Rdeči Prapor" pravi: To je klerikalna justica in klerikalna pedagogika. Najbrže tudi klerikalna medicina. Vsak izobrazeni človek ve dandanes, da je alkoholizem bolezen. V naprednejših deželah imajo za pijance posebna zdravilišča, v katerih se ravna sistematično in imajo zdravniki prvo besedo. Avstrijski klerikali imajo boljši recept. Palico. Če je to krščenstvo, tedaj si res potrkamo na prsi in priznamo, da nismo nikoli poznali krščenstva. Mi smo imeli o njem vendar boljše pojme. Mislili smo, da uči ljubezen do bližnjega, da ukazuje zdraviti bolne. Pa smo se motili. Klerikali ga morajo na vsak način bolje poznati kakor mi in če oni pravijo, da je krščenstvo palica in neusmiljenost, ga ne smemo mi razlagati drugače. Ampak kaj bi dejal Kristus, če bi prišel na svet in videl, kako razširjajo današnji klerikali njegov nauk, bi bilo mogoče, da bi sam pograbil palico, pa ne za pijance!

Kongres slovenskih časnikarjev v Ljubljani se vrši, kakor smo že poročali zadnjič, dne 8. in 9. septembra t. l. — Na kongresu se bo razpravljalo tudi o ustanovitvi centralnega organa slovenskega časopisja. Podrobni načrt o tem je sestavil delegat I. vseruskega časnikarskega shoda A. Stahovič in ga poslal županu Ivanu Hribarju. Svoj predlog bo Stahovič osebno utemeljeval na kongresu. Centralni organ slovenskega časopisja bi se naj tiskal po Stahovičevem načrtu v ruskem, poljskem, češkem, srbo-hrvaškem in francoskem jeziku. Za stroške bi prispevali Rusija 25 %, Poljska 20 %, Češka 20 %, Srbija 10 %, Hrvaška 7½ % in Slovenija 7½ %.

Avgustova številka „Omladine“, namenjena predvsem slovenskim abiturientom, prinaša celo vrsto informativnih člankov o izberih stanu, ki bodo dobro služili našim absolviranim srednješolcem pri izbiranju poklica. Slovenske razmere zahtevajo nujno, da se število in strokova razdelitev našega akademičnega naraščanja kolikor možno regulira, ako hočemo imeti na razpolago slovenski uradniški material, na drugi strani pa se izogniti nadprodukciji v eni ali drugi stroki ter tako zadržati nastajanje izobraženega proletariata. S tega stališča zasluži ta dijaško-socialna številka „Omladine“ tem večje priznanje. — Informacije, ki jih „Omladina“ podaja, so točne in zanesljive, ker so dobljene pri kompetentnih korporacijah in osebah. Iz bogate vsebine te avgustove številke navajamo članke: Akademična svoboda. Bodočnost slovenskih juristov. O filozofskem študiju. Nekaj o slovenskih medicincih. Montanistika. Agronomija. Pošta in železniška služba itd. Poleg člankov vsebuje tudi dijaško-socialni vestnik v listku mnogo zanimivega gradiva. — Naj bi avgustovo številko prečital vsak slovenski abiturient — marsikoga bo obvarovala nepremišljenega koraka! Dobiti jo je za 24 h v znakmah pri upraviščtu v Ljubljani, Breg 12, pa tudi v knjigarnah.

Razpis natečaja. Razpisuje se natečaj za mesto učitelja na slovenskem oddelku deželne kmetijske šole v Gorici v X. (letna plača 2860 K), ki more priti v IX. plačilni razred deželnih uradnikov. Prosilci naj vložijo pravilno opremljene prošnje pri deželnem odboru tokom meseca avgusta. Prosilci morajo z izpričevali o dovršenih študijah in z izpričevalom o usposobljenosti za kmetijski pouk dokazati, da so znanstveno in strokovno zadostno izobraženi. — Nadaljna pojasnila se dajejo pri uradih deželnega odbora. — Pod ravno istimi pogoji se razpisuje natečaj za mesto učitelja na italijanskem oddelku deželne kmetijske šole v Gorici.

Četrti izkaz prispevkov za spominsko ploščo Strmsku. Darovali so gg.: T. Kurbus, nadučitelj na Slivnici, 10 K; Fr. Korbar, nadučit. pri sv. Petru na Medvedovem selu, 2 K; A. Pesek, šol. vodja v Narapljah, 5 K; M. Brišnik, šol. vodja pri sv. Roku, 1 K; A. Sitter, učiteljica v Pristavi, 1 K; Jos. Dobnik, nadučit. na Ponikvi, 2 K; razentega vposlal še 1860 K, in sicer od sledečih gg. darovalcev: Marija Ošlak 2 K, Neža Tojnik 1 K, Ivan Zdolšek 2 K, Marija Vizjak 0,2 K, Martin Zdolšek 5 K, Marija Zdolšek 2 K, Terezina Zabukovšek 1 K, Jože Zdolšek 1 K, J. Leskover, učit. 1 K, L. Kavčič, učiteljica, 2 K, Anton Podgoršek 0,4 K, F. Vošnjak, učiteljica, 1 K, dr. I. Zabukovšek izročil 5,2 K, nabranih tudi na Ponikvi, I. Podgoršek, profesor v Zagrebu, 2 K, F. Podgoršek 1 K, B. Pepevnik 1 K, Fr. Ratej 1 K, A. Gril 0,2 K; A. Lah, nadučit., J. Strniša, šol. vodja, K. Schuller, učiteljica, A. Ciuha, učiteljica pri sv. Duhu, okraj Badgona vsak po 1 K; F. Pogačnik, učit. pri sv. Vidu, 4 K; J. Purkart, nadučit., 4 K, R. Vidali, učiteljica, 2 K, I. Blazinšek, učit., 1 K, v Zibiki; L. Sah, nadučit., 2 K, N. Kosi, učiteljica na Teharjih, 4 K, Fr. Zidar, nadučit. v Lembergu, 2 K, A. Stupica, trgovec v Šmarji, 2 K; Fr. Vuga, trgovec na Grobelnem, 2 K; I. Kotnik, učit. pri sv. Stefanu, 1 K; Učitelstvo na Opčini-Trst po g. St. Ferlugi 3,40 K. Skupaj 76,2 K in že prej izkazanih 374,06 K = 450,26 K. — Šmarje pri Jelšah, dne 7. avgusta 1908. — H. S. mer.

Maturant iz l. 1898. Nekaj tovarišev se mi je oglasilo. Desetletnica naj bi se vršila po programu: Dne 4. septembra ob 8. zvečer sestanev v hotelu „Ilirija“. Drugi dan ob 11. dopoldne se odpelje skupno s tovarišicami v Medvode, kjer je skupen obed. Kdor se hoče odpeljati v Gorico k zborovanju, se lahko pelje iz Medvod ob 5. popoldne 5. septembra. —

Zaradi skupnosti naj se mi vsakdo prav v začetno oglašilo do 20. t. m., da vem poročati drugam. — Glejte, tako nam bo menda le mogoče, da se vsi snidemo po dolgih letih. Bodite vztrajni! Srčno pozdravljeni do vselega snidenja! Vaš Legat v Logatenu.

Klerikalni duhovniki. Duhovniško razbijanje po shodih in sirovo zabavljanje mora ljudstvu omrzeti cerkev. Pa poročajo se nam še razne druge stvari o klerikalnih duhovnikih, ki morajo razburiti najmirnejšega človeka. Tako se nam poročila, da je neki klerikalni duhovnik prijel v župnišče svojo kuharico in predsednico Marijine družbe, jima s silo razklenil usta (?) in vanje pljunil. Ogorčeni starši tako zasramovanih devic so zahtevali preiskavo in kazni, pa zdi se, da izkušajo cerkvene oblasti tu grozni slučaj prikriti. Sploh se opazuje neka tendenca, da se taki slučaji zagrebejo v pozabljnost. A to je velika krivica proti devicam in staršem in v kvar cervki! — Tako nekako piše med dnevnimi novicami „Slovenec“ z dne 4. avgusta t. l. št. 177, na kar opozarjamo vse poštene ljudi. „Slovenec“ piše o učiteljih, mi o duhovnikih. Vračamo milo za drago. In bomo še!

Iz seje c. kr. okr. šolskega sveta v Rudolfovem dne 27. julija 1908. Predsednik odpravi sejo, omenja izpremembe učiteljskega okraja ter poroča o razširjenosti enorazrednice na Gorenjih Sušicah v dvorazrednico. Za nadučiteljsko mesto v Stopničah se stavi teropredlog. Disciplinarna zadeva nekega nadučitelja se odstopi s predlogom dež. šol. svetu v rešitev. Učiteljcem ženskih ročnih del se priznao remunericije, predlog se priporoči dež. š. svetu. Prošnja kraj. š. sveta v Šmihelu za pol-dnevni pouk v II. razredu in nerazdeljen dopoldanski pouk v III. razredu se priporočilo predloži dež. šol. svetu. —t—

Šolsko zdravstvo.

O kopyanju otrok. Vse ni za vsakega — to velja zlasti odgoji otrok. Kakor je v gotovih slučajih koristna mrzla kopelj, tako je v drugih škodljiva. Zato naj bi se skrbna mati posvetovala z mestnim zdravnikom-specialistom. Jako je razširjeno mnenje, da so kopeli — tudi mrzle — najboljši krepčilo za slabotne otroke: to je zmotna. Malokrvne otroke naj se jim najmanj kople in potem vselej v gorki vodi. Izvrstne pa so zračne kopeli, ki utrde najslabotnejše telo — seveda, ako se pravilno postopa. V tem oziru se je najbolj obrniti do izkušenega zdravnika za navodila.

Protii opeklinam je jajči beljak najboljšo sredstvo. Z enakim uspehom se rabi tudi proti ureznim ranam. Bano, oziroma opekline se najprvo opere z lizolovo vodo, potem pa dobro prevleče s sirovim beljakom in nato obveže.

Ne plavati s polnim želodcem! Dr. Revenstorf, ki je imel v hamburški pristaniški bolnišnici obilo prilike za izkušnje, silno svari pred plavanjem s polnim želodcem, zakaj pritisk vode nanj je jako nevaren. Ker je dihanje pri plavanju že itak skrajno naporno in krogotok krvi zaradi mraza in vodnega tlaka otežkočen, zadostuje kaka nadatnja ovira dihanja, da provzroči omedlevico ali celo smrt. Zagonezna smrt marsikaterega dobrega plavca se da razlagati tem načinom. Pri plavanju na hrbtu je dihanje lažje, ker voda ne pritiska tako na trebuh in na želodec.

Skrbite za zobe! Zobje so stebri vašega življenja, varuhi vašega zdravja, zatorej skrbite zanje. Varujte se tretji z njimi orehe, lešnike, grizti trde stvari. Ne jejte prevročih jedi, ne pijte premrzlih pijač; eno kakor drugo je za zobe kakor dinamit za skalo. Ne becajte v zobe s šivankami, ampak poslušajte se samo lesenih zobotrebcev. **Čistite prdn o zobe!** Zjutraj in zvečer jih odrgnite s krtačico in kakim dobrim zobnim prahom ali kremo. Ako je dobil zob luknjo, pojdite takoj k zobozdravniku, da ga plombira. Vsak izgubljen zob pomei toliko in toliko dni življenja manj.

Zračne kopeli v šole! Na zadnjem mednarodnem kongresu za higieno in demografijo v Berlinu se je profesor H u e p p e iz Prage zavzemal za zračno kopel, ki dandanes poleg vodne kopeli prihaja do vedno večje veljave, in dr. Gr a b l e y (Woltersdorfer-Briin) je na drobno predaval o higienskem in zdravilnem pomenu zračne kopeli. Vsaka telovadba na prostem brez obleke je za telo največja dobrota. Mladino naj bi dovajali zračni terapiji: velik del šolske telovadbe naj bi se vršil v obliki zračne kopeli; t. j. nedorasi dečki in deklice naj bi telovadili na prostem brez vsake obleke razen kratkih hlačić. Zrak in svetloba sta za mlado človeško telo to, kar sta za cvetko, za drevce — vir življenja in moči. Šolske zračne kopeli so najmočnejše varuhinje proti tuberkulozi, seksualnim mladostnim blodnjam, alkoholizmu; one so, ki morejo pospeševati ljudsko zdravje in povzdigovati narodovo obrambno moč.

Razgled po šolskem svetu.

— Umrl je v Darmstadtu profesor Jožef Olbrich, prvak modernih arhitektov, zgraditelj poslopja dunajske „Secesije“.

— Sad dvojezičnih šol. Koliko so vredne dvojezične šole, pričla nastopni dogodek. — Na neki utkvistični dvorazrednici na Spod. Koroškem blizu Štajerske meje je vprašal katehet otroke drugega razreda, v katerem je učni jezik izključno nemški, kako se imenuje Bog po nemški. Otroci so ga začudeno pogledali, a nihče ni vedel tega povedati. Po dolgem ugibanju se je šele neki „brihtnejši“ deklici posrečilo razvozlati kočljivo vprašanje. Toliko se slovenski otroci na koroških dvojezičnih šolah naučijo nemškega jezika.

— Nemški šulferajra neizmerno prospeva; zadnji teden je bilo ustanovljenih 11 novih podružnic, od teh pet na Štajerskem. Število vseh šulferajrskih podružnic znaša 1205. Naša šolska družba pa niti v večjih slovenskih krajih nima še svojih podružnic. Poleg nemškega šulferajra ponemčuje slovenske kraje Südmark in katoliški šulferajra!

— Trgovska šola v Ljubljani je ravnokar končala letošnje šolsko leto. Učencev je bilo 264, in sicer v gremijalni trgovski šoli 132, v zasebni trgovski šoli g. Mahra pa istotako 132. Po narodnosti je bilo 158 Slovencev, 48 Hrvatov in Srbov, 31 Nemcev, 26 Italijanov in 1 Grk. Oprostilni izpit, ki se je vršil dne 19. julija je napravilo 11 učencev tretjega razreda gremijalne trgovske šole. V privatni trgovski šoli je dobilo 21 učencev prvi red z odliko, 21 učencev pa je dobilo drugi red; 6 učencem se je dovolil ponavljalni izpit. Učnih oseb je bilo razen ravnatelja g. Mahra na zavodu 25. Prihodnje šolsko leto se prične 1. oktobra. V trgovsko šolo se sprejemajo učenci, ki se z dobrim uspehom dovršili tri razrede kake srednje ali pa meščanske šole. Notranji gojenci se sprejemajo do konca avgusta; vpisovanje vnanjih učencev pa se vrši od 28. do 30. septembra. Absolventom zavoda preskrbi ravnateljstvo po močnosti službe v tuzemskih in inozemskih trgovinah. Na zavodu, ki je bil ustanovljen leta 1834., se je izšolalo doslej 12.749 učencev.

— Katehetski shod in tečaj v Spljetu. Dne 5. in 6. t. m. se je vršil v Spljetu katehetski shod, ki se ga je udeležilo okolo 100 duhovnikov. O posameznih točkah so poročali razni veroučitelji ter so bili sprejeti razni sklepi glede verskega pouka v šoli in glede položaja veroučitelja. Dne 6. in 7. je bil katehetski tečaj. K temu je prišlo mnogo gostov tudi iz Hrvaške, Bosne in Hercegovine. Vrstila so se razna predavanja. Naglašalo se je tudi slovo med duhovščino in učiteljstvom.

— Profesor Wahrmund je že navedal, da bo v zimskem semestru predaval na nemškem vseučilišču v Pragi o kanoničnem imovinskem in patronatnem pravu. Predaval pa bo le do Božiča, nakar nastopi enoletni dopust, da napiše večje delo o kanoničnem procesu.

Z gospodarskega polja.

— Češpljeva letina na Kranjskem. Letos so po dolgih letih zopet enkrat obrodile češplje, in nadejati se je bilo najugodnejše letine. Žal pa, da so začele češplje močno odpadati. Češplje se nekoliko pomodré, potem pa odpadejo. To škoda, ki se je začela pri češpljah sploh kazati, dela letošnjo sušo, in tako bo napravila letošnja suša tudi pri češpljah veliko škodo.

— Avstrijski izvoz petroleja. V prvih 5 mesecih t. l. se je izvozilo iz Avstrije 793.000 q petroleja v vrednosti K 6.260.000 nasproti 427.000 q v vrednosti K 3.370.000 v lanskem letu. Izvoz bencina je poskočil od 35.000 na 101.000 p ter od K 790.000 na K 2.270.000.

— Državna subvencija. Kmetijska družba Kranjska je dobila 20.000 K državne podpore za pospeševanje reje govedu in drobnice.

— Kreditni zavod za trgovino in obrt na Dunaju izkazuje v prvem polletju 7.942.770 K čistega dobička.

— Žetev v Avstriji. Poljedelsko ministrtvo je izdalo o žetvi obširno poročilo, ki navaja med drugim: Zaradi trajne suše je ozi-mina dozorela po mnogih krajih deset dni prej kakor navadno. Jesenska se je slabo obnesla na Kranjskem, osobito pa na Primorskem in v Dalmaciji. V Istri in Dalmaciji žetev ne bo zadostovala za seme. Požeta je na Primorskem, v Dalmaciji, na Kranjskem in deloma na Spodnjem Štajerskem že tudi rž. Na Primorskem, v Dalmaciji, deloma pa tudi na Kranjskem in Spodnjem Štajerskem je že tudi požeta pšenica. Ječmen je na Kranjskem, Spodnjem Štajerskem in Koroškem srednje dober. Oves je po suši še več trpel kakor ječmen. Na Kranjskem je deloma žanjejo oves, na Primorskem in v Dalmaciji so ga že deloma pospravili. Najbolj se je držala kuruza. Proso slabo kaže. Na Kranjskem, Štajerskem in Koroškem so pričeli že sejati ajdo. Lan kaže na Štajerskem precej dobro. Krompir si je po zadnjem dežju precej opomogel. Upa se na srednji uspeh celo na Kranjskem, Primorskem in v Dalmaciji. Pesji je suša tudi škodovala, repa in zelje se le počasi razvijata. Detelja in seno je dobro, samo malo ga je. Sena je na Spodnjem Štajerskem 40 do 60 odstotkov, na Kranjskem detelje 65 odstotkov, sena do 50 odstotkov, v Dalmaciji pa do 40 odstotkov manj kot druga leta. Gorko, solnčnato vreme je ugajalo trti razen v Istri deloma v Dalma-

ciji. Na Kranjskem upajo na dobro vinsko trgategav. Upanje na dobro sadno letino se je zmanjšalo. Olivna letina bo srednje dobra.

— Akcija za povzdigo Istre bo glasom „Omnibusa“ v tem obstojala, da se zgradi pristanišče v Medulinu (nekateri mislijo, da bi bila bolj pripravna Preluka pri Voloski), da se Medulin telefonično zveže s Trstom in Opatijo, se uvede avtomobilska vožnja Trst-Opatija zgradi velik pomol v Lovranu in uresniči projekt Schwarzov, sedanjega kranjskega deželnega predsednika, kako oskrbeti Istro z vodo. Samo ta načrt bi stal 30 do 40 milijonov kron, pa vsi listi pravijo, da ni nič praktičen. V proračunu za leto 1909. bo že zvišana vsota za Istro.

— Državna subvencija. Kmetijska družba kranjska je dobila 3000 kron državne podpore za l. 1908. za nakup kobil za rejo.

Raznoterosti.

× „**Ne morem molčati!**“ — Slavni Lev Tolstoj je objavil mogočen protest proti krvavi strogosti ruskih sodišč nasproti revolucionarjem. Tolstoj, propovedovatelj pasivitete in neupiranja proti zlu, ni nikoli simpatiziral z ruskimi revolucionarji; sedaj pa je osemdesetletni starček s krajnim pogumom in brezobzirnostjo nastopil proti postopanju reakcije, ki žrtvuje na oltar državnega reda vsak dan nebroj ljudi, ki jih obsojajo na viselice, zapor, ali deportacijo. Tolstoj strogo obsoja to postopanje, ki ga imenuje zločin, ki je ravnatoko obsojanja vreden kakor terorizem revolucionarjev; pravzaprav še bolj, ker manjka ona idealna stran, ki blaži zločine teroristov. — Manifest konča z ganljivimi besedami: „Ni mogoče več tako živeti! Vsaj jaz ne morem in nočem tako živeti. To je razlog zakaj to pišem in dokler ne onemorem, bom širil na Ruskem kakor v tujini; hočem, da bi se zgodilo eno od dveh stvari: ali da se opusti te čine, ali pa da bodi odkrita moja zveza z njimi in se tudi mene vrže v zapor...“ Manifest je napravil veliko senzacijo po vsem svetu in gotovo ne ostane brez učinka na rusko vlado.

Listnica uredništva.

A. M. v R.: Vaš spis smo prejeli in ga priobčimo v prvi priliki. — C. J. v G.: O tem, kar pišete, nam ni nič znanega. Po našem mnenju so vse le prazne govornice. — J. V. v M.: Vse je sama hujskarija. Tudi zanj pride dan plačila. — Na Štajersko: Graje, ki ste jo napisali na naslov tov. A. Kosi, ker je pri izdaji svoje jubilejske knjizice prezrl našo tiskarno, ne moremo priobčiti, ker nečemo uvajati v list osebnosti. Res je, da ne more dvema gospodoma nihče služiti, najmanj pa učitelstvo. Najbolje je, če se o tem pomenite doma pri zborovanju svojega učit. društva.

Slovinci, kupujte užigalice sv. Cirila in Metoda!

Najboljše klavirje

prvovrstnih dunajskih tvornic in harmonije amerikan. sistema prodaja in izposoja **Alfonz Breznik**, učitelj „Glasb. Matice“ 136 Ljubljana, Hilsberjeve ulice 12. 53 6

Platno,

volneno blago in sukno, v vseh mogočih širinah in dolžinah, jako močno, šifon, creise, francoski beli in barvast satin, robci, brisače, bele in barvast garniture za domačo porabo, oprave za neveste, vseskoz solidno blago, priznано najboljša dobava lastne manipulacije.

A. F. Fialka,

specijalna veletrgovina v Treuštatu pod Radhostem (Morava). Vzorec in cenik franco. — Tovarniške cene. Ustanovljeno leta 1875. 88 13—10

Odlikovane z zlatim zaslužnim križem s krono.
C. kr. privil. tovarne
orgel in harmonijev
Jan Tuček, Kutna gora
(Češko) 25 26—17

stavi in dobavlja orglje vseh velikosti, sistemov in slogov, harmonije s stiskalnimi in sesalnimi sistemom (Cottage-orglje), klavirje in planine najmodernejših konstrukcij.
3 do 5letna garancija. Ustanovljene l. 1869. Nizke cene. Tudi na obroke.
Tovarna je postavila že nad 6000 instrumentov. Ilustrirane prospekte orgel, cenike harmonijev in klavirjev gratis in franco.